

ЛІТЕРАТУРА

1. Гоян І.М., Сторожук С.В., Федик О.В. Роль колективної пам'яті в процесі формування національної єдності: український вимір. Гуманітарний часопис. 2018. № 1. С. 11-22.
2. Neal, G. Arthur. National Trauma and Collective Memory: Major Events in the American Century. New York, London: M.E. Sharpe, 1998 224 p.
3. Storozhuk S., Kryvda N., Hoian I. etc. Mental health after trauma: individual and collective dimensions. Wiadomosci lekarskie (Warsaw, Poland : 1960). 2022. Vol./ 75 (8), pp. 1924-1931.
4. Тойнбі, А. Дж. Дослідження історії. Том. 1. К.: Основи, 1995. 614 .

Леся АЛЕКСІЄВЕЦЬ

Доктор історичних наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
lmalex@ukr.net

Микола АЛЕКСІЄВЕЦЬ

Доктор історичних наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
malexiyevets@tnpu.edu.ua

СВОБОДА, БЕРЕЖНІСТЬ, ЛЮБОВ

У пропонованому матеріалі актуалізуємо питання свободи у її вияві природного стану людини як Людини й як частини соціуму. Нинішній час нових планетарних енергій та російсько-української війни – мов точка парадоксу розвитку земної кулі у її всесвітньогалактичному контексті. Однак, саме таке бачення й розуміння дозволяють вийти на вищий рівень осягнення суцього і понять, які знайомі з дитинства й заговорені нинішньою ситуацією в Україні, багатьох країнах світу.

Тож, свободу можна розглядати різно. Понятійно, зазирнувши до електронних носіїв, чи скориставшись послугами штучного інтелекту. Художньо, згадавши сакраментальне Ліни Костенко:

«...я не люблю нещасних. Я щаслива.

Моя свобода завжди при мені» й далі прогортати ряд.

А можна – відчувши її у Собі – цей священний дар, який дозволяє людині чути і називати себе Людиною.

І саме на це упродовж віків зазіхали ті, хто бажали підпорядкувати з різних причин окремого індивіда, країну чи й певні частини зримого світу. Бо ж, позбавивши природньої ознаки, тим самим – забирали повноцінне життя. Ось тут ще одна точка парадоксу. А чи можна відняти те, що зрослося з Людиною і складає її суть. Вважаємо, що через різні емоції й біль людина робить вибір, може віддати свою свободу, та, у такому разі, може й повернути. Чимало випадків відомих людських подвигів, – коли людина, перебуваючи у в'язниці, залишалася вільною, і навпаки – будучи на волі, сама замикала себе у клітку. Тут ясно бачимо простір присутності людини у житті, усвідомленні, площину вибору.

У цьому ж розрізі сукупно до свободи прилягає бережність. До себе, й природньо – оточуючих. Й на це, за нинішніх умов, особливо привертаємо увагу.

Базована на ще одній якості, з якою народжується людина – любові, нашій природі, причині й продовженні.

Свобода, бережність і любов сьогодні звучать на третій точці парадоксу. Адже у вирі війни, коли людина відстоює себе, легко віддати ці справжні цінності..., будучи переконаним, що навпаки - їх здобуваєш. А ще, відлунне масова культура, яка формувала парадигми залежності, неповноцінності, нестачі. Натомість, саме тріода – свободи, бережності й любові, творить цільну, сильну, свідому людину.

Чим більше рядків прописані, тим легше озвучені поняття розчиняються у них. Тоді як тиша і зосередження у Собі дозволяють розкрити їх уповні.

Та чи готовий соціум до таких кардинальних для нього змін? А природа розвитку людства не питає.

Вона приносить сьогодні уже не просто перетворення, а потужні трансформації, починаючи від нових відкриттів у різних галузях знань, використання нейромереж, завершуючи великими енергетичними змінами планетарних циклів.

Тож, нині, орієнтуючись на свободу, бережність і любов Людина може максимально прорости у своїй красивій природі. Видно, це і є основне - заради чого ми тут.